

Förord

Frågan om den norska välfärdsstatens "självsprängning" diskuteras i artikeln *Den nye brukeren – krevende kunde og statlig styringsverktøy* av Asle Rolland. Frågan är synnerligen aktuell för hela den nordiska läsekretsen, där kommunernas omöjliga välfärdsuppdrag belyses. Artikeln diskuterar stora skeenden inom den Skandinaviska välfärdssektorn och dess aktuella tillhörande politiska avgöranden.

Argumenteringen tar sin utgångspunkt i att den norska medelklassen blir alltmer högutbildad, och kommer därmed att ställa alltmer långtgående krav på de offentliga välfärdstjänsterna. Medborgarna eller *innbyggerne*, uppträder även som mer kvalificerade kunder, brukare när de möter välfärdsstaten. Även om rollen som klienter är mest vanlig inom offentlig välfärdsproduktion, så ökar andelen kunder som kan göra aktiva val mellan olika alternativ eller leverantörer. Paradoxen som uppstår är att staten å ena sidan decentraliserar en rad välfärdsuppgifter till kommunerna, där *innbyggerne* antas utöva inflytande över de lokala välfärdsuppdragen. Å den andra sidan stramar staten upp kriterierna för vad kommunerna ska leverera. I valet mellan lokalt deltagande och lokalt fungerande och effektiva välfärdstjänster, väljer medborgarna huvudsakligen det senare. Kommunerna måste göra den missnöjda medelklassen till lags och leverera så bra tjänster som möjligt, samtidigt som dessa har en allt större självtillit, är välinformerade, kompetenta och ifrågasätter professionernas bedömningar. Med den nya medelklassen har dessutom det välfärdsideologiska slagfältet förflyttat sig. Ett sätt att svara mot dessa krav är att kommunerna kan decentralisera vidare till privata tjänsteleverantörer. Kommunerna håller sig mer till förutsägbara och rättsäkra "one-size-fits-all"-lösningar, medan privata leverantörer kan fördjupa sig i individuella och anpassade lösningar. Men, problemet är att allt detta sammantaget är kostsamt, och kräver rationaliseringar. Inom offentlig tjänsteproduktion är det dock svårt att öka kvaliteten genom effektivisering, eftersom dessa tjänster är personalintensiva. Därför ökar medelklassens missnöje, och tilltron till traditionella välfärdslösningar minskar ytterligare. För att dämpa den välordnade medelklassens missnöje så måste den lokala välfärdsstaten ge mer till dem, och

relativt mindre till de som är mest behövande. Författaren förutspår här välfärdsstatens "självsprängning" om inte andra lösningar kommer fram på banan.

I uppsatsen "Det är svårt att dansa tango - om kommundirektörsrollens innehåll och betydelse" författad av Anna Cregård och Rolf Solli behandlas inledningsvis översiktligt några olika anledningar till frekventa chefsbyten. Här nämns bland annat att gränsdragningen mellan politik och administration är oklar och kanske har den blivit suddigare över tid. En annan anledning är helt enkelt att rollen som sådan är oklar och förväntningarna på vad som ska åstadkommas varierar och är svåra att tolka. Allt oftare sker byten på chefsbefattningar i svenska kommuner. Under 2007 bytte var femte kommun ut sin högste chef. En sådan utveckling och situation är givetvis problematisk och kan innebära effektivitetsförluster. Det är alltid kostnader förknippade med att installera en ny ledning och problematiskt om en avgående ledning inte ges möjlighet att fullfölja sitt uppdrag. Chefsbyten innebär också en tid av stiltje i organisationen. Det finns ett stort behov av att studera hur chefsbyten sker, vilka konsekvenser de har och varför de sker.

Författarna konstaterar baserat på egen och andras forskning att den höga omsättningen har betydelse och övergår därefter till en ingående beskrivning av rollen som kommundirektör. Rollen är mångfacetterad och innefattar allt ifrån att formulera visioner, tillse att samarbetet inom organisationen fungerar, verka för att samarbetet mellan politiker och tjänstemän utvecklas till att säkerställa att kostnadseffektiva lösningar implementeras och tillämpas. Rollen förefaller ha blivit mer operativ framför författarna med en ökad fokusering på organisationen och verksamheten. Avslutningsvis återkommer författarna till rollens betydelse. För att dansa tango krävs två, dansen är vacker, någon måste föra och den är mångskiftande. Tango är svårt precis som rollen som kommundirektör. Författarna avslutar med att bjuda in till en debatt om hur tangon bör dansas för att den ska bli mindre trasslig. Färre alternativ för koreografin är ett sätt och överfört till kommundirektörerna kan detta handla om en tydlig rollfördelning som innebär att rollen blir mindre komplex och mer hanterbar.

Kommunal ekonomi och politik avslutas med en bokanmälan. Sven Siverbo redogör kortfattat för huvuddragen i boken "Politisk styrning av kommunal tjänsteproduktion" författad av Leif Anjou. Boken är Leif Anjous doktorsavhandling som nyligen lades fram och framgångsrikt försvarades vid Handelshögskolan, Göteborgs universitet.

Avslutningsvis vill vi redaktörer uttrycka en förhoppning om givande läsning av denna utgåva av Kommunal Ekonomi och Politik. Tidskriften har en trogen krets av prenumeranter och läsare och fyller bevisligen en viktig funktion i spridning av resultat inom forskningsområdet till praktiskt verksamma politiker och tjänstemän samt till forskare och lärare vid universitet och högskolor.